

Commissie-format
Verzoek College van B en W voor Commissiebehandeling.
Vastgesteld in B en W vergadering van : 25 januari 2011
Onderwerp: Operationeel Programma Rioleringen 2011
Inhoud: Ten behoeve van de jaarlijkse uitvoeringsplanning in de rioleringszorg maakt Helmond een operationeel programma. Hierin worden de voorziene activiteiten voor dat jaar beschreven en geraamd. Het betreft zowel activiteiten in het reguliere beheer en onderhoud, als vervangingswerken (investeringen). De werkzaamheden in het OPR komen voort uit het recent vastgestelde verbrede GRP 2010-2015. Zowel de reguliere activiteiten als de investeringen zijn voorzien in de begroting 2011 en passen binnen de beschikbare middelen. Tevens passen de werkzaamheden binnen de bestaande formatie. De werkzaamheden zijn afgestemd met het Programma Onderhoud Wegen (POW) 2011.
Financiële aspecten en dekking: Zie het OPR 2011 en de nadere toelichting in dit commissieformat
Met dit verzoek mee te zenden stukken: Het OPR 2011 ligt voor u ter inzage in de visiekamer in Boscotondo. Tevens wordt het OPR 2011 u digitaal toegezonden.
Het college van B en W verzoekt: Ter kennisname voor te leggen aan de commissie RF op 8 februari 2011 en de commissie MO&E op 10 februari 2011.

Ruimte voor eventueel vervolg inhoud:

1.1 Aanleiding

Gemeenten zijn verplicht om een gemeentelijk rioleringsplan (GRP) op te stellen (artikel 4.22 Wet milieubeheer). Conform de recente wijzigingen in de wet (Waterwet) m.b.t. de zorgplichten voor regenwater en grondwater, moet in het GRP inzicht gegeven worden in de aanwezige voorzieningen voor:

- de inzameling en transport van stedelijk afvalwater;
- de inzameling en verwerking van regenwater;
- het voorkomen van structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming.

Daarnaast moet het GRP inzicht geven in de kosten en de planning die het beheer, het onderhoud en de vervanging van deze voorzieningen met zich meebrengt evenals de kosten voor milieutechnische verbeteringen aan de riolering. Voor een nadere toelichting op de juridische kaders en de gemeentelijke zorgplichten wordt verwezen naar het Gemeentelijk Rioleringsplan 2010-2015.

Het opstellen van een GRP met een looptijd van enkele jaren geeft duidelijkheid in de planning en inzicht in de benodigde financiële middelen op de korte, middellange en langere termijn. Ook is het op basis van het GRP mogelijk de rioleringsheffing voor een aantal jaren vast te stellen.

Het GRP kent echter ook een aantal nadelen:

- Door de langere looptijd is het weinig flexibel als het gaat om de inpassing van nieuwe ontwikkelingen;
- In de uitvoeringspraktijk blijken door allerlei oorzaken dingen soms anders te lopen dan aanvankelijk gedacht. Dit kan de planning overhoop halen;
- Het geeft weinig mogelijkheden tot bijsturing en prioritering tussentijds door zowel de ambtelijke dienst als het bestuur;
- Het geeft geen inzicht in de financiële voortgang van de geplande werkzaamheden en daarmee in de financiële positie van de rioleringszorg binnen de gemeente van jaar tot jaar.

Om deze problemen te ondervangen heeft de gemeente Helmond ervoor gekozen om jaarlijks een "operationeel programma rioleringen (OPR)" op te stellen.

Dit programma geeft primair inzicht in de voorziene activiteiten met hun financiële consequenties van het betreffende jaar. Hiertoe is het OPR opgedeeld in drie deelprogramma's, te weten het aanlegprogramma (OAP), het onderzoeksprogramma (OOP) en het maatregelenprogramma (OMP). Daarnaast bevat het OPR nog een hoofdstuk "overige exploitatielasten" waarin activiteiten vermeld worden die niet direct onder één van de drie genoemde deelprogramma's te plaatsen zijn en ook in de begroting apart genoemd worden.

De evaluatie van de rioleringszorg in het voorgaande jaar vindt plaats bij de jaarrekening.

Tot slot: De voornemens, zoals in deze nota beschreven, zijn gebaseerd op de huidige inzichten en verwachtingen met betrekking tot de financiële positie van de gemeente. Indien die positie wijzigt, kunnen het beleid en de inzet van de financiële middelen zoals in deze nota zijn beschreven, ook tussentijds, worden bijgesteld.

1.2 Relatie met het vGRP en het waterplan Helmond

De gemeenteraad in Helmond heeft het GRP 2010-2015 op 6 oktober 2009 vastgesteld voor een periode van 6 jaar (2010 t/m 2015). Dit GRP is opgesteld als een zgn. 'verbreed' GRP (vGRP). Dit betekent dat hierin ook de gemeentelijke zorgplichten voor regenwater en grondwater zijn meegenomen.

Onderdelen van het vGRP zijn weer een doorvertaling van een aantal elementen van het Waterplan 2006-2010 dat op 4 december 2007 is vastgesteld. In het Waterplan is aangegeven welke plaats het water nu en in de toekomst in Helmond inneemt en wat daarbij als gewenste ontwikkeling wordt gezien.

De elementen uit het Waterplan die betrekking hebben op de inzameling en het transport van afvalwater en hemelwater zijn in het vGRP verder uitgewerkt. Andere elementen uit de visie van het Waterplan, bijvoorbeeld 'water als mede-orderend principe', komen niet terug in het vGRP omdat deze geen directe relatie hebben met de rioleringszorg.

Daarnaast is per 2010, voortvloeiend uit een wetswijziging, het rioolrecht vervangen door een rioolheffing. Het rioolrecht had nog een sterk retributief karakter. Dat wil zeggen dat er een individuele dienst geleverd moest worden om particulieren en bedrijven een aanslag voor het rioolrecht te kunnen opleggen. In de praktijk kwam het erop neer dat een huishouden/bedrijf een individuele aansluiting op het riool moest hebben om rioolrecht te kunnen innen.

Bij de rioolheffing hoeft het individuele genot niet meer aangetoond worden. De rioolheffing heeft daarmee meer het karakter van een belasting, overigens nog steeds wel als doelbelasting.

Bij de vaststelling van het vGRP 2010-2015 is geconstateerd dat de gemeente vanaf 2010 op een, voor de langere termijn, kostendekkende rioolheffing zit. Dat wil zeggen dat er reserves zijn opgebouwd om grote toekomstige vervangingsinvesteringen te kunnen betalen zonder dat het tarief hiervoor met sprongen omhoog zou moeten of van jaar tot jaar sterk zou wisselen.

In dit kader is het nog steeds wel van belang om de feitelijke stand van de Voorziening Rioleringslasten regelmatig te confronteren met de raming in het vGRP 2010-2015 om te checken of dit nog steeds op hoofdlijnen met elkaar spoort.

Uitgaande van de momenteel bekende gegevens en de onderliggende begroting wordt per eind 2011 een saldo van de "Voorziening Rioleringslasten" verwacht van :

Saldo 1-1-2010	€.	17.944.448,-
Toevoeging 2010 (OPR 2010)	€.	2.270.079,-
Rente 2010 (begroting 2010)	€	735.904,-

Verwacht saldo 1-1-2011	€.	20.950.431,-
Rente-toevoeging 2011 (begroting 2011)	€.	718.300,-
Toevoeging vanuit tarief cf. vGRP	€	1.507.540,-
Extra toevoeging (zie pag. 6)	€.	694.505,-
Onttrekking tbv bestemmingsreserve	€ -	375.000,-

Verwacht saldo per eind 2011	€.	23.495.776,-
		=====

Dit is meer dan het saldo in het vGRP, dat uitkomt op € 21.833.293,- (incl. prijscorrectie).

Voor dit verschil zijn enkele mogelijke verklaringen:

1. In de begroting wordt de afschrijving van de in enig jaar te plegen investeringen pas in het daarop volgende jaar geactiveerd. In het GRP is uitgegaan van activering in datzelfde jaar. Dit leidt in de jaarlijkse begroting tot een verschil in de storting in de voorziening. Voor het totale rioleringsbeheer over een langere periode en voor de rioolheffing heeft dit overigens geen consequenties. De kapitaallasten worden in de gemeentelijke systematiek een jaar later geactiveerd, maar lopen ook een jaar langer door.
2. Een deel van het verschil te verklaren uit wijzigingen in de werkzaamheden T.o.v. het vGRP en aanbestedingsvoordelen. Hierdoor kunnen positieve saldi ontstaan bij de jaarafrekeningen, die tot en met 2009 in de voorziening zijn gestort. In het GRP is met deze toevoegingen geen rekening gehouden.
Vanaf de jaarrekening 2010 worden deze exploitatiesaldi overigens in een aparte bestemmingsreserve gestort, zodat de voorziening hier niet meer 'vervuild' wordt.

In 2011 wordt een onderzoek uitgevoerd naar de ontwikkeling van de kapitaallasten in relatie tot de stand van de voorziening rioleringslasten.

1.3 Bestemmingsreserve riolering

In 2010 heeft de gemeenteraad besloten een bestemmingsreserve in te stellen voor de jaarlijkse exploitatiesaldi van het product riolering in de begroting.

In het verleden werden deze exploitatiesaldi (die meestal positief zijn) verrekend met de voorziening. Hierdoor werd de voorziening 'vervuild' met toevoegingen die niet primair bedoeld waren voor toekomstige vervanging.

Uit de BBV-regels is gebleken dat het gewenst is een striktere scheiding aan te brengen tussen de spaarbedragen voor toekomstige vervangingsinvesteringen en de resultaten van de jaarlijkse exploitatie. De commissie BBV schrijft hierover het volgende (notitie riolering, commissie BBV oktober 2009):

"De commissie BBV doet de aanbeveling om (...) de gerealiseerde resultaten riolering te muteren op een bestemmingsreserve 'riolering', het geeft mede inzicht in de mate waarin de planning wordt gerealiseerd, en doet de aanbeveling de kaders ervoor vast te leggen in de verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet. Opgemerkt wordt dat het vormen van een reserve het karakter van resultaatbestemming heeft en dat de toevoeging aan een dergelijke reserve dus geen last vormt die in de tariefberekening mag worden opgenomen."

In het kort komt bovenstaande erop neer dat de commissie BBV de aanbeveling doet om de resultaten op de jaarlijkse exploitatie niet rechtstreeks naar de voorziening over te boeken, maar in een aparte bestemmingsreserve 'riolering' onder te brengen.

Dit is in 2010 geëffectueerd met een raadsbesluit tot instelling van een bestemmingsreserve riolering.

1.4 Financieel overzicht OPR 2011 en vergelijking met begroting 2011

In deze paragraaf wordt het totale overzicht gegeven van de financiële consequenties van het OPR 2011 en is een vergelijking gegeven met de begroting 2011. Per saldo moeten het OPR en de begroting op hetzelfde bedrag uitkomen, immers de inkomsten uit de begroting zijn het uitgangspunt. Binnen de verschillende deelproducten kunnen er wel verschillen optreden die met name veroorzaakt worden door wijzigingen in kosten, herprioritering van activiteiten en actualisatie van cijfers.

Lasten	Begroting 2011	Raming OPR 2011
Operationeel aanlegprogramma	-	-
Operationeel Onderzoeksprogramma	523.659	598.915
Operationeel Maatregelenprogramma (m.u.v. investeringen)	1.535.605	1.300.052
Overige exploitatielasten	749.940	749.940
BCF-correctie (m.u.v. investeringen)	205.458	187.714
Kapitaallasten t/m 2010	4.526.559	4.526.559

Toevoeging Voorziening Rioleringslasten cf. GRP (incl. 2x prijscorrectie van 2%)	2.024.004	1.507.540
Extra toevoeging Voorziening Rioleringslasten (zie paragraf 1.2 voor verklaring)	-	694.505
Stelpost (=investeringsruimte 2011)	200.588	156.805
BCF-correctie investeringen 2011	38.112	29.793
Afschrijving investeringen 2011	238.700-	186.598-
Interne verrekening rente	718.300	718.300
totaal lasten	10.283.525	10.283.525

1.5 Beschikbare middelen volgens de begroting 2011

Voor de raming van de inkomsten voor het OPR 2011 wordt uitgegaan van de cijfers zoals die zijn aangeleverd voor de begroting 2011. Dit bedrag mag in het OPR niet overschreden worden.

Als blijkt dat de inkomsten achter blijven bij de prognoses, dan heeft dit consequenties voor de investeringsruimte en voor de toevoeging aan de 'voorziening rioleringslasten'.

De rioolheffing voor 2011 is voor gezinnen € 228,12. De grote waterverbruikers (producenten) betalen rioolheffing naar rato van hun waterverbruik (bij een afname boven de 1200 m3).

	Begroting 2011
Opbrengsten op inkomen van gezinnen	8.395.044
Opbrengsten op producenten	1.142.396
Opbrengst leges	27.785
Inkomsten rente	718.300
Totaal	10.283.525

1.6 Investeringsruimte OPR 2011 en begroting 2011

De investeringsruimte voor de periode 2010-2015 is in beginsel bepaald in het vGRP. Hierin is opgenomen dat voor 2011 € 2.959.000,- (excl. BTW, incl. VAT) geïnvesteerd kan worden. Te verdelen over riool vervangingen (€ 2.604.000,-), renovaties van gemalen (€ 255.000,-) en besturingssystemen (€ 100.000,-).

Nieuwe inzichten en afstemming met andere onderhoudswerkzaamheden in de openbare ruimte en stedelijke (her)ontwikkelingen zullen altijd leiden tot enige verschuivingen in het jaarlijkse investeringsvolume.

In het OPR 2011 is een te investeren bedrag berekend van € 2.603.000,- (excl. BTW, incl. VAT). In onderstaande tabellen zijn deze investeringen opgenomen.

nr.	Omschrijving	Cat.	Externe kosten (excl. BTW)	VAT
1	Jan van der Spekstraat	1	50.000	15.000
2	Abdijlaan	1	40.000	10.000
3	3e Haagstraat	1/3	500.000	30.000
4	Berlaerstraat eo	1	330.000	20.000
5	Kemenade 2e fase	1/2	460.000	30.000

6	Karperlaan (bijleggen HWA)	2	370.000	25.000
7	Verlengen persleiding gemaal 't Hout		30.000	5.000
8	Evertsenstraat e.o.	1/2	370.000	30.000
	Subtotaal		2.150.000	165.000
	BTW (19%)		408.500	
	Totaal			2.723.500

nr.	Omschrijving	Raming
1	Renovatie gemaal Carillonstraat	30.000
2	Renovatie gemaal Constant Permekelaan	20.000
3	Renovatie gemaal Mierloseweg	15.000
4	Renovatie gemaal Ruwe Putten	10.000
5	Renovatie gemaal Theo Driessenhof	50.000
6	Renovatie gemaal station Mierlo-Hout	15.000
7	Renovatie gemaal Rijnlaan	15.000
8	Pres. Rooseveltlaan	10.000
9	BBB Heeklaan	8.000
10	Tunnel Hollandhof	15.000
	Subtotaal	188.000
	BTW (19%)	35.720
	VAT (0%, uren zitten al in formatie gemalenbeheer)	-
	Totaal	223.720

nr.	Omschrijving	Raming
1	Vervanging besturingssystemen	100.000
	Subtotaal	100.000
	BTW (19%)	19.000
	Totaal	119.000

1.7 Personele consequenties

In het OPR 2011 is in totaal 8749 uur opgenomen voor werkzaamheden in het reguliere beheer en 2540 uur voor werkzaamheden in het investeringsprogramma (zie bijlage 10).

In de exploitatie wordt een deel van deze uren wordt ingevuld door andere afdelingen en door de planner en applicatiebeheerder voor BOR. Het gaat in totaal om 1860 uur. De overige werkzaamheden (6889 uur) worden uitgevoerd door medewerkers van de eenheid Water.

Voor de werkzaamheden in het investeringsprogramma gaat verreweg het grootste aantal uren naar het IBH (totaal 2260 uur). Voor voorbereidende werkzaamheden en specifieke klussen aan gemalen komen in totaal nog 280 uur voor rekening van BOR/Wa.

Dit betekent dat in 2011 op grond van dit OPR in totaal $6889 + 280 = 7169$ uur door de medewerkers van de eenheid water aan de rioleringszorg besteed zouden moeten worden.

Daarnaast is rekening gehouden met 350 uur inzet tbv waterhuishoudings- en rioleringsplannen die via de rioleringszorg gedekt wordt. Bij elkaar komt dit op 7519 uur.

Voor de rioleringszorg zijn in begroting 2011 5,82 fte beschikbaar, dit betekent $5,82 \times 1400 = 8148$ uur. Dit is minder dan in 2010 i.v.m. de bezuinigingstaakstelling. Hierdoor moet in 2011 op de rioleringszorg 0,18 fte aan formatie ingeleverd worden.

De werkelijk beschikbare capaciteit zal in 2011 iets minder zijn, omdat binnen het team BOR/Wa een medewerker ouderschapsverlof heeft opgenomen en een medewerker gedurende enkele maanden gebruik zal maken van de levenslooptregeling.

Naar verwachting blijft er voldoende capaciteit aanwezig om de werkzaamheden uit te kunnen voeren. Wellicht dat op onderdelen incidenteel ingehuurd moet gaan worden. Dit wordt nog nader bekeken.

Begin 2011 wordt er voor de hele eenheid water en voor iedere afzonderlijke medewerker opnieuw een detailplanning gemaakt. In deze planning zullen de cijfers uit het OPR meegenomen worden en eventueel aangepast. De planning is een dynamisch geheel en kan ook in de loop van het jaar wijzigingen, als gevolg van herprioritering van activiteiten of onvoorziene zaken.